

20 Νοεμβρίου 2014

Εκεί που ανατέλλει ο ήλιος

[/ Γενικά Θέματα](#)

(Μία αληθινή ιστορία)

Η ιστορία αυτή περιγράφει τις εμπειρίες δύο μικρών ρωσίδων, της Αλεξάνδρας και της Γκαλίνας, το έτος 1933.

Ήταν η χρονιά του φοβερού τεχνητού λιμού που δημιούργησε ο Στάλιν σ' όλη τη νότια Ρωσία και ειδικά στην Ουκρανία, με στόχο να σπάσει τη σιωπηλή μαζική αντίστασι των πολιτών προς το κομμουνιστικό κόμμα. Σήμερα πια η Γκαλίνα, η νεώτερη από τις δύο, έχει αναχωρήσει για τον καλύτερο κόσμο του Θεού. Η μεγαλύτερη όμως αδελφή της ζει και έχει καταγράψει, με βάσι τις αναμνήσεις της, το εξαιρετικό αυτό δείγμα της Πρόνοιας του Θεού και της θαυματουργού προστασίας της Θεοτόκου.

Σύμφωνα μ' έναν πρόχειρο υπολογισμό, περίπου 12 εκατομμύρια άνθρωποι πέθαναν σ' αυτόν τον φοβερό λιμό.

Φαντασθείτε ένα χωριό με έκτασι επτά τετραγωνικών χιλιομέτρων. Να μην υπάρχει σ' αυτό ούτε ψυχή. Να μην έχει απομείνει ούτε σκυλί, ούτε γάτα, ούτε πουλί. Μέσα στο 1933 όλα αφανίστηκαν. Τα βόδια ωδηγήθηκαν μακριά και τα σπαρτά καταστράφηκαν. Μερικούς από τους κατοίκους τους κρέμασαν, άλλους τους έκλεισαν στην φυλακή και μερικοί έφυγαν με τη θέλησί τους για να κρυφτούν. Απόμειναν μόνο γέροντες, γυναίκες και παιδιά, των οποίων τα πτώματα ήταν τώρα διασκορπισμένα σ' όλο το χωριό. Κείτονταν σε καλύβες, σε κήπους, στις εισόδους, στους δρόμους, σε διάφορες γωνίες, σε διαφορετική στάσι ο καθένας, όπου και όπως τον είχε βρει ο θάνατος. Ο λιμός τους θέρισε όλους χωρίς να κάνει διάκρισι. Ανάμεσα στους τελευταίους που εγκατέλειψαν το χωριό ήταν δύο κορίτσια, το ένα έξι και το άλλο εννέα ετών. Το ένα απ' αυτά γράφει εδώ αυτές τις γραμμές.

Η αδελφή μου κι εγώ φάγαμε τα τελευταία σπυριά σιτάρι που είχε κρύψει η μαμά. Ήταν η τρίτη μέρα που είχα μαγειρέψει τσουκνίδες χωρίς κανένα καρύκευμα ή έστω αλάτι, «φαγητό» που μας προκαλούσε τον εμετό. Τότε ήλθε σε μας ο παππούς ο Πάμφιλος στηριζόμενος στο μπαστούνι του.

Όλοι τον ήξεραν. Κάποτε ήταν ο δυνατώτερος άνδρας του χωριού. Τώρα ήταν πρησμένος. Μόλις και μετά βίας κουνούσε τα πόδια του, που είχαν γίνει πια σαν δύο στύλοι και δεν μπορούσαν να λυγίσουν. Έτρεχαν αίμα και πύον. Παρ' όλα αυτά όμως κατάφερνε να περπατά. Σταμάτησε στο φράκτη και μου έγνεψε. Πήγα κοντά του, κι αυτός λαχανιασμένος μου είπε με πολύ κόπο: «Παιδιά, πρέπει να φύγετε από το χωριό, αλλιώς ή κάποιος θα σας φάη ή θα πεθάνετε σαν τους άλλους.

Πρέπει όμως να ζήσετε!». «Να ζήσετε!», επανέλαβε ψιθυριστά.

Ένωσα ένα δυνατό σφίξιμο στο στήθος και ρώτησα με τρεμάμενη από τα δάκρυα φωνή: «Πού να πάμε παππού; Μήπως αφήσουν ελεύθερη τη μαμά;»

Ο παππούς κούνησε αρνητικά το κεφάλι του: «Όχι, μη περιμένετε τη μαμά. Μη την περιμένετε». Και σώπασε. Τα μάτια του έτρεξαν όχι δάκρυα, αλλά αίμα! Κούνησε αρνητικά το κεφάλι του άλλη μια φορά κι έβγαλε έναν βαθύ και βαρύ αναστεναγμό, σαν να συγκέντρωνε τις τελευταίες του δυνάμεις για να πη: «Μη περιμένετε. Τραβήξτε προς τα “κει που ανατέλλει ο ήλιος. Να τρώτε ρίζες, να τρώτε σπόρους από χόρτα, αλλά πρέπει να ζήσετε! Να ζήσετε!»

Είδα τα πόδια του να υποχωρούν και αυτόν να σωριάζεται στο έδαφος μαζί με όλες του τις δυνάμεις. Τα χείλη του εξακολουθούσαν να ψιθυρίζουν κάτι που δεν μπορούσα να ξεδιαλύνω.

Έγινε ησυχία. Ο θάνατος ήταν παρών. Ήταν τρομερό να αφήσουμε τους γνώριμους τόπους. Πού μπορούσαμε να πάμε; Σε ποιον; Όμως ήταν εξίσου τρομερό το να μείνουμε και να πεθάνουμε από την πείνα. Πάντως φαινόταν ευκολώτερο το να πεθάνης με την ελπίδα ότι ίσως η μαμά... Ωστόσο η απειλή ότι θα μπορούσαν κάποιοι να μας φάνε με ανάγκασε να υπακούσω στον παππού.

Πήγα μέσα στην καλύβα. Η Γκαλίνα καθόταν στο πάτωμα στριφογυρνώντας ένα κουτάλι στο χέρι της, σαν να προσπαθούσε να θυμηθεί πώς έτρωγε κάποτε μπόρστς (είδος δημοφιλούς ρωσικής σούπας από τεύτλα και λάχανα). Ναι, υπήρχε μπόρστς κάποτε! Ή μήπως όχι; Τώρα πια η καλύβα μας ήταν νεκρή και άδεια. Όλα ήταν σπασμένα και σκορπισμένα. Οι τοίχοι ήταν γυμνοί. ούτε μία εικόνα.

όλες τις είχαν κάψει. Κάθε τόσο ο άνεμος περνούσε μέσα από το σπίτι, κάνοντας πότε μια πόρτα και πότε ένα παράθυρο να κλείνουν με βρόντο, σαν να ήθελε να πη ότι ακόμη δεν πέθαναν όλα.

Γονατίσαμε, η αδελφή μου κι εγώ, και προσευχηθήκαμε εμπρός στους γυμνούς τοίχους. Φιλήσαμε το κατώφλι και βγήκαμε έξω από την πόρτα του φράκτη. Προσπεράσαμε τον παππού και βαδίσαμε προς την κατεύθυνση του ήλιου, όταν ανατέλλει. Αφήσαμε το χωριό με την πίστι και την ελπίδα ότι θα ξαναγυρίζαμε, θα ξαναγυρίσουμε! Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να πάμε εκεί που ανατέλλει ο ήλιος και ίσως η μαμά έλθη εκεί. Μόλις εξετάσουν την υπόθεσι, θα δουν ότι η μαμά είναι αθώα και θα την αφήσουν ελεύθερη... και τότε θα πάμε όλοι μαζί σπίτι.

Καθώς διασχίζαμε το χωριό, δεν συναντήσαμε ούτε ένα ζωντανό άνθρωπο, όμως έμενα μου φαινόταν ότι μας παρακολουθούσαν, και όχι μόνο μας παρακολουθούσαν, αλλά μας κατεδίωκε η σκιά κάποιου φοβερού τέρατος. Ένοιωθα την αναπνοή του στην πλάτη μου. Αισθανόμουν την ανάσα του που έκανε ρίγη να διαπερνούν την ραχοκοκκαλιά μου και φοβόμουν να κοιτάξω προς τα πίσω. Μου φαινόταν ότι κάποια πελώρια μαύρα νύχια ήταν κρεμασμένα πάνω από το κεφάλι μου, αλλά δεν μπορούσαν να μπηχτούν επάνω μου, μόνο και μόνο επειδή επαναλάμβανα συνεχώς το «Πάτερ ημών». Άκουγα πίσω μου ένα τραχύ υπόκωφο γέλιο, που σε λίγο μετατράπηκε σε τρίξιμο δοντιών, ακριβώς μέσα στ' αυτί μου. Δεν το άντεχα. Σκέφθηκα ότι σίγουρα και η αδελφή μου θα το άκουγε και την

ρώτησα:

«Γκαλίνα, δεν φοβάσαι;» Η Γκαλίνα σταμάτησε, με κοίταξε με έκπληξι και είπε: «Από τί; Δεν θυμάσαι πώς έλεγε η μαμά, όταν μας έβαζε στο κρεβάτι: «Να σας φυ-λάνε οι άγιοι Άγγελοι, ο Κύριος να είναι μαζί σας»; Τί να φοβηθώ όταν ο Θεός είναι πάντοτε μαζί μας;»

Πράγματι, αυτό ήταν σωστό. Θυμάμαι πώς η μαμά μου έλεγε: «Να προσεύχεσαι, μικρό μου κοριτσάκι, να λες το «Πάτερ ημών» και τίποτε κακό δεν θα σου συμβή». Έτσι άρχισα να προσεύχομαι. Με την προσευχή ξέχασα τη λύπη μου. Η προσευχή έδιωξε τον φόβο. Η προσευχή καταπράυνε την πείνα μου.

Είχαμε ήδη αφήσει αρκετά πίσω μας το χωριό, ενώ ο δρόμος ξετυλιγόταν μακρύς μπροστά μας. Πεινασμένες και αδύναμες αρχίσαμε να κουραζόμαστε. Κάθε βήμα μας γινόταν όλο και πιο δύσκολο. Τότε ξαφνικά είδαμε κάποιον σε απόστασι. Φαινόταν να είναι μισοξαπλωμένος, μισοκαθιστός. Όμως δεν φοβηθήκαμε, γιατί ήταν μαζί μας ο Θεός, και προχωρήσαμε. Όταν πλησιάσαμε στην ανθρώπινη μορφή, είδαμε μια νεκρή γυναίκα πρησμένη ίσα με το μέγεθος ενός βαρελιού. Την προσπεράσαμε βιαστικά και σε απόστασι περίπου πέντε βημάτων βρήκαμε ένα σακούλι και ένα παγούρι με νερό. Με την ελπίδα ότι θα έβρισκα κάτι να φάμε άνοιξα το σακούλι. Μέσα υπήρχε ένα κανάτι και μέσα στο κανάτι ένα κουτί σπίρτα και — τί σπουδαία τύχη! — μερικά κρεμμύδια κι ένα κομμάτι μακούχα (είδος σκληρού ρωσικού χαλβά από αλεσμένο και συμπιεσμένο ηλιόσπορο) τυλιγμένο μέσα σ' ένα κομμάτι πανί. Επίσης υπήρχε μέσα ένα σακουλάκι δεμένο και τυλιγμένο ρολό. Ήταν φτιαγμένο από μαύρο βελούδο και κεντημένο τόσο όμορφα που αιχμαλώτιζε το βλέμμα. Ήταν ακριβώς σαν εκείνο που κρατούσε πάνω της η γιαγιά μου και που πάντα είχε μέσα καραμέλες για μένα. Είχα σχεδόν την αίσθησι ότι κι αυτό μύριζε καραμέλες, όμως δεν υπήρχαν καραμέλες εδώ παρά μόνο μια αρκετά μεγάλη ποσότητα χοντρού αλατιού. Βάλαμε από ένα σπυρί στο στόμα μας. Το αλάτι έλιωσε και μας κέντρισε την όρεξι. Η αδελφή μου κι' εγώ αρχίσαμε να τρώμε τα κρεμμύδια χωρίς καν να τα καθαρίσουμε, αρκεί νάχουμε κάτι να γεμίσουμε τα στομάχια μας. Έπειτα αρχίσαμε να ροκανίζουμε το μακούχα. Όλα ήταν απίστευτα γευστικά: το μακούχα, τα κρεμμύδια, ακόμη και το αλάτι. Έτσι ακόμη και το ψωμί δεν φαινόταν απαραίτητο. Αφού στυλωθήκαμε, έδεσα το σακουλάκι, βάζοντας μέσα τα σπίρτα μη τυχόν χρειαστούν, το έρριξα στον ώμο μου, σήκωσα το παγούρι και συνεχίσαμε το δρόμο μας.

Το χωριό μας είχε χαθή από ώρα. Μπροστά μας, και όσο έβλεπε το μάτι, απλωνόταν επίπεδη η στέππα και δεν είχαμε κουράγιο να προχωρήσουμε περισσότερο. Ήπιαμε μια γεμάτη γουλιά νερό η καθεμία και ξαπλώσαμε να κοιμηθούμε.

Πόσες φορές μας σκέπασε η νύχτα και μας ξύπνησε η αυγή μέσα στην στέππα δεν ξέρω. Αλλά μία φορά, λίγο πριν από την αυγή, ξύπνησα και είδα το περίγραμμα ενός πελώριου βουνού να διαγράφεται απ' τις ακτίνες του ήλιου, που ανέτελλε θεόρατος πίσω του. Φαινόταν ότι έπρεπε απλώς να περάσουμε το βουνό και αμέσως θα βρισκόμασταν εκεί που ανέτελλε ο ήλιος. Ξύπνησα την αδελφή μου και αποφάσισα ν' αφήσουμε τον δημόσιο και να κόψουμε κατ' ευθείαν απέναντι, συντομεύοντας έτσι τον δρόμο μας. Αλλά όσο πιο γρήγορα προσπαθούσαμε να φτάσουμε στο βουνό, τόσο γρηγορότερα χάναμε και τις δυνάμεις μας. Μόλις κατά το βραδάκι καταφέραμε να φτάσουμε στους πρόποδες του. Τώρα το μόνο που απέμενε ήταν να περάσουμε το βουνό και "κει, απ" την άλλη μεριά, θα βρίσκαμε τα πάντα. Εκεί θα υπήρχαν ζωντανοί και υγιείς άνθρωποι, εκεί υπήρχε χαρά και αγαλλίασις, και εκεί είναι που... ανατέλλει ο ήλιος. Όμως — το πιο σημαντικό απ' όλα! — εκεί θα βρισκόταν η μαμά. Η μαμά πιθανώτατα είχε κατορθώσει να αποδράση και ο παππούς δεν ήθελε να μας το πη, για να μην την προδώση. Είμαστε μικρές και δεν πρέπει να τα ξέρουμε όλα. Μπορεί να μας ξεφύγη κάτι και τότε όλα πάνε χαμένα. Ναι, ναι, η μαμά είναι εκεί! Η ελπίδα μας έδινε φτερά.

Στους πρόποδες του βουνού βρήκαμε κάτι γλυκειές άσπρες ρίζες, που στη γεύσι έμοιαζαν με γογγύλια. Φάγαμε τις ρίζες, ήπιαμε και το νερό που μας απέμεινε στο παγούρι και από την μεγάλη εξάντλησι μας πήρε ο ύπνος.

Με το πρώτο φως της ημέρας αρχίσαμε ν' ανεβαίνουμε στο βουνό. Όσο πιο ψηλά ανεβαίναμε, τόσο πιο μακριά έδειχνε να είναι ο ήλιος. Σκαρφαλώσαμε στο βουνό με απίστευτο κόπο. Είχαμε αναρριχηθή περίπου τα τρία τέταρτα, αλλά είχε πολύ δρόμο ακόμη. Εξαντλημένες από την πείνα και τη δίψα σταματήσαμε, ανίκανες να σύρουμε τα πόδια μας. Ο ήλιος είχε ανεβεί ψηλά στον ουρανό και μας έκαιγε. Θέλαμε να πιούμε. Ο ιδρώτας έσταζε πάνω μας, τα χείλη μας είχαν ξεραθή και υπήρχε μια πικρή γεύσι στο στόμα μας. Έπεσα στο έδαφος και άρχισα να προσεύχωμαι. Από κάπου σηκώθηκε ένας αέρας και εμφανίστηκαν μαύρα σύννεφα. Η βροχή έπεφτε πάνω μας. Κοντά μας υπήρχε ένας βράχος που σχημάτιζε κάτι σαν στόμιο, από όπου έτρεχε το νερό τον κατήφορο. Έβαλα γρήγορα το παγούρι στην κατάλληλη θέση και σε λίγο γέμισε. Ήπιαμε και αμέσως τονωθήκαμε και αναπνεύσαμε πιο ελεύθερα. Η βροχή αναζωογόνησε τη γη, μας έδωσε να πιούμε, ανανέωσε τις δυνάμεις μας και μετά απομακρύνθηκε, καθώς εμείς αρχίσαμε να σκαρφαλώνουμε και πάλι.

Επί τέλους φτάσαμε στην κορυφή του βουνού και είδαμε με φρίκη ότι αντί για σπίτια και ζωντανούς ανθρώπους, μέσα στη βαθειά, χρυσαφιά κοιλάδα, όπου είχε κοιμηθή ο ήλιος και από όπου είχε ανατείλει, δεν υπήρχε τίποτα παρά νεκρή, ατέλειωτη στέππα. Αποσβολωμένες στεκόμασταν στην κορυφή του βουνού μόνες και έρημες. Άρχισα να απελπίζωμαι. Για ένα λεπτό μόνο, το παραδέχομαι, μου ήρθε η σκέψι ότι ο διάβολος μας εξαπατούσε, γι' αυτό και βλέπαμε μόνο στέπ-πα.

Γονάτισα πάλι και άρχισα να προσεύ-χωμαι. Προσευχήθηκα πολύ. Προσευχήθηκα για τον παππού τον Πάμφιλο, προσευχήθηκα και για όλους όσους μας είχαν βλάψει. ακόμη και για εκείνους που πήραν μακριά τον πατέρα και την μητέρα μας. Προσευχήθηκα για όλους και παρεκάλεσα τον Θεό να μας ανοίξη τα μάτια και να μας δείξη πού να πάμε.

Μα όταν σηκώθηκα όρθια η εξάχρονη αδελφή μου είχε χαθή. Μια τρομαγμένη φωνή ξεχύθηκε από το παιδικό μου στήθος μέσα στη στέππα και ο αντίλαλος χάθηκε στο βάθος. Θεέ μου, πού βρίσκεται; «Γκα-λί-νααα! Γκα-λί-νααα!» φώναξα. Όμως καμμία απάντησι πουθενά. Κοίταξα κατά μήκος της βουνοπλαγιάς, εντείνοντας το βλέμμα μου και κοιτώντας προς τα κάτω, όμως πουθενά δεν είδα κάποιο σημάδι να κινείται. Είχα μείνει εντελώς μόνη. Δάκρυα κυλούσαν στα μάγουλά μου και η καρδιά μου με πονούσε τόσο πολύ, που μετά δυσκολίας ανέπνεα. Συνέχισα να περπατώ σφίγγοντας το παγούρι στο στήθος μου και, σηκώνοντας το κεφάλι μου στον ουρανό, προσευχήθηκα: «Κύριε, συγχώρεσέ με την μικρούλα. Μη με αφήνης σ' αυτόν τον φοβερό τόπο. Πάρε με, Κύριε, πάρε με! Ξέρω ότι Εσύ βοηθάς όλους τους ανθρώπους. Πιστεύω ότι δεν θα μ' εγκαταλείψης. Μόνο, άκουσέ με, Κύριε, και πάρε με», φώναξα. Θυμάμαι μόνο ότι η γη κουνήθηκε κάτω από τα πόδια μου και μετά δεν θυμάμαι τίποτε.

Όταν συνήλθα και άνοιξα τα μάτια μου, είδα ένα βουνό μπροστά μου, τόσο απίστευτα ψηλό, που έμοιαζε να φτάνη στον ουρανό. Ήμουνα ξαπλωμένη πάνω σε κάτι μαλακό και πολύ αναπαυτικό. «Πού βρίσκομαι;» αναρωτήθηκα, καθώς έρριχνα τη ματιά μου προς τη μεριά του βουνού. Δεν μπορούσα να πιστέψω ότι πρωτύτερα ήμουνα πάνω σ' αυτή τη κορυφή, γιατί φαινόταν αδύνατο να φθάση κανείς εκεί. Από την άλλη πλευρά το βουνό ήταν ομαλό, από εδώ όμως ήταν απόκρημνο και γι' αυτό φαινόταν ακόμη πιο ψηλό. Το βουνό χωριζόταν από μια φαρδιά άσπρη λωρίδα, σαν φαλακρό σημάδι. Όταν ήμουν πολύ μικρή, συνήθιζαν να λένε στο χωριό: «Η μάγισσα ζει κάτω από το φαλακρό βουνό». Θα μπορούσε άραγε να είναι εδώ; Σκέφτηκα ότι η Γκαλίνα θα έλεγε: «Και ποιο το φοβερό; Ο Θεός είναι μαζί μας». Και έκανα το σημείο του σταυρού.

«Ξύπνια είσαι;» είπε η Γκαλίνα. Πετάχθηκα όρθια και φώναξα: «Γκαλίνα! Γκαλινούλα! Πού ήσουν;» Η Γκαλίνα έμεινε σιωπηλή.

«Φώναξα και ξαναφώναξα. Γιατί δεν απάντησες;» Η Γκαλίνα μασουλούσε ήσυχα μία μαύρη ρίζα και το ίδιο ήσυχα απάντησε: «Εγώ; Να.. εδώ ήμουν ».

«Πώς εδώ;»

«Να, εδώ: εκεί πάνω», είπε γνέφοντας με το κεφάλι της προς το βουνό. «Ναι», ξαναέγνεψε η Γκαλίνα καταφατικά και συνέχισε να μασουλάη τη ρίζα της.

«Ωραία! Τότε πώς κατέβηκες εδώ;» «Δεν κατέβηκα, μ' έφερε ένας άγγελος».

«Τί εννοείς, «σ' έφερε ένας άγγελος»;»

«Πολύ απλά, με πήρε και μ' έφερε», απάντησε η Γκαλίνα απρόθυμα.

«Για όνομα του Θεού, σε παρακαλώ, πες μου ξεκάθαρα πώς έγινε!»

«Τί εννοείς, «πώς έγινε»;» επανέλαβε η Γκαλίνα. «Απλούστατα ο Θεός είδε ότι τα πόδια μου πονούσαν και δεν μπορούσα να προχωρήσω άλλο. Έτσι έστειλε έναν άγγελο να με κατεβάση. Αυτό είν' όλο».

Δεν μπορούσα ούτε να το καταλάβω ούτε και να το φανταστώ και κοίταζα σαστισμένη την αδελφή μου. Η Γκαλίνα κούνησε το κεφάλι και η έκφρασί της έμοιαζε να λήη: «Πώς γίνεται να είσαι μεγάλη και να μη μπορής να καταλάβης;» Αναστέναξε και είπε: «Πώς να στο πω; Όταν γονάτισες στο βουνό και άρχισες να προσεύχεσαι, σήκωσα κι εγώ τα μάτια μου στον ουρανό και θέλησα να κάνω τον σταυρό μου. Ξαφνικά είδα έναν άγγελο στον ουρανό. Έλαμπε ολόκληρος. Αχ, καλέ, πώς να στο εξηγήσω; Σαν νάταν ένας άλλος ήλιος κρυμμένος από πίσω του και τον έκανε να λάμπη. Δεν έκανα καν τον σταυρό μου. Ήθελα μόνο να τον βλέπω να κατεβαίνει. Ερχόταν κατ' ευθείαν σε μένα. όλο και πιο κοντά και πολύ ήσυχα. Όταν πια βρισκόταν πολύ κοντά, θέλησα να σου πω: «Σάσα, κοίταξε!»

Όμως δεν πρόλαβα. Ο άγγελος χτύπησε δυνατά τις φτερούγες του, με άρπαξε και μ' έφερε κατ' ευθείαν εδώ κάτω. Πέταξα. Αυτό είν' όλο. Σε φώναξα από κάτω, αλλά φαίνεται πως δεν μ' άκουσες. Σκέφτηκα ότι ο άγγελος θα σ' έφερνε και σένα εδώ και γι' αυτό πήγα να μαζέψω μερικές ρίζες.

Ορίστε!» Πήρα τις ρίζες και η Γκαλίνα συνέχισε: «Ξέρεις πως όλη την ώρα πεινάω. Ψάχνω για ρίζες, χόρτα και σπόρους και πάλι δεν χορταίνω. Γι' αυτό, όταν ο άγγελος κολύπησε μακρυά, αποφάσισα να μην περιμένω μέχρι να σε φέρη και σένα και πήγα να βρω μόνη μου κάτι για να φάμε».

«Είπες ότι ο άγγελος «κολύπησε» μα-κρυά;»

«Ναι, κολύπησε μακρυά».

«Πώς κολύπησε μακρυά;»

«Να εσύ πάλι με το «πώς» σου», είπε η Γκαλίνα στενοχωρημένη. Βάλθηκε να σκέφτεται, προσπαθώντας να βρη τρόπο να μου δώση να το καταλάβω. «Θυμάσαι», μου είπε, «τότε που ήμουν μικρή — πάει πάρα πολύς καιρός από τότε — θυμάσαι που πήγαμε με την μητέρα στο ποτάμι να ποτίσουμε τα λάχανα; Θυμάσαι;»

«Ναι, θυμάμαι».

«Ωραία! Θυμάσαι πώς όλες οι αγελάδες πήγαιναν στο σπίτι και καθώς πήγαιναν μούγκριζαν κι εμείς περιμέναμε να δούμε την αγελάδα μας τη Μάνια; Θυμάσαι; Και μακρυά, πολύ μακρυά, απ' την άλλη μεριά του ποταμού, ο ήλιος βασίλευε κιόλας

κόκκινος και το ποτάμι έλαμπε όλο και περισσότερο και μέσα σ' αυτό κολυμπούσε μοναχή της μια χήνα; Θυμάσαι;»

«Θυμάμαι».

«Ε, έτσι κολύπησε κι ο άγγελος μα-κρυά!»

Έκανα τον σταυρό μου. «Γκαλινούλα, τί μου λες; Δεν υπάρχει κανένα ποτάμι εδώ. Σε παρακαλώ, μη λες τέτοια πράγματα. Είναι αμαρτία. Δεν μπορείς να παρομοιάζεις έναν άγγελο με μία χήνα. Είναι αμαρτία!»

Η Γκαλίνα σταμάτησε να τρώη τη ρίζα της και με ατένισε έκπληκτη, χωρίς να πηλέξει. Τελικά ξέσπασε μέσα σε δάκρυα: «Σάσα, δεν είπα εγώ ότι είσαι χαζή, χαζή, χαζή! Όχι, ποτέ δεν θα το πω, ότι είσαι χαζή! Θέλω μόνο να καταλάβης ότι ο Θεός δεν χρειάζεται ποτάμι. Ο Θεός κολυμπάει στον αέρα, κολυμπάει στον ουρανό, κολυμπάει παντού! Τον είδα πώς κολύπησε ως πάνω στο βουνό για να σε φέρη, και πήγα να βρω κάτι για να φάμε, και μετά δεν είδα πώς σε κατέβασε. Όταν σε είδα, κοιμόσουν και γι' αυτό κάθησα κάτω κοντά σου και περίμενα να ξυπνήσης».

Βρισκόμασταν καθισμένες σε ένα μικρό κοίλωμα. Φαίνεται ότι οι άνεμοι με τα χρόνια είχαν σωριάσει εδώ φύλλα και ξερά χόρτα. Ήταν μαλακά και άνετα. Υπήρχαν μάλιστα και μερικά χορτάρια και χαμόκλαδα, που φύτερωναν εδωπέρα. Με φόντο τον ουρανό και μέσα στη μέση της στέππας αυτή η πράσινη νησίδα έμοιαζε ζεστή και άνετη. Υπήρχε μάλιστα κι ένας κορυδαλλός, που πετούσε από πάνω και κελαηδούσε εύθυμα, χαρούμενος που βρήκαμε η μία την άλλη. «Δόξα σοι, Κύριε! Δόξα σοι, Κύριε!» σκεπτόμουν καθώς μασούσα μία ρίζα. Η Γκαλίνα είχε πει ότι ξύπνησα, εγώ όμως δεν θυμάμαι να είχα κοιμηθή. Τί μου συνέβη; Πώς βρέθηκα κάτω; Θυμάμαι μόνο που η γη άρχισε να κουνιέται κάτω από τα πόδια μου. Αλλά μετά; Αν είχα πέσει από τέτοιο ύψος σίγουρα θα είχα σκοτωθή. Ίσως και να μ' έφερε ένας άγγελος, όπως την Γκαλίνα. Όμως εγώ δεν τον είχα δει. Από τί θαύμα βρέθηκα εδώ κάτω, δεν ξέρω. Ένα πράγμα μόνο ήταν σίγουρο, το ότι βρήκα την αδελφή μου.

Δόξα σοι, Κύριε! Άλλη μία φορά που βρίσκομαι σώα και ακέραια . Έστω κι αν είμαστε χωρίς σπίτι και τροφή, όμως μας μένει η ελπίδα πως ίσως βρούμε και τους συγγενείς μας — ίσως έτσι, το ίδιο αναπάντεχα.

Οι ψυχές μας ήταν ανάλαφρες και χαρούμενες. Αλλά, όπως πάντοτε συμβαίνει σ' αυτές τις περιπτώσεις, η χαρά να μη μένη ασυννέφιαστη ως το τέλος, ένα ίχνος λύπης εσκίασε κάπως τη χαρά μου. Ανακάλυψα ότι είχα χάσει το παγούρι μου και δεν είχαμε ούτε μια σταγόνα νερό. Αυτές οι γλυκόριζες μας προκαλούσαν δίψα και γι' αυτό ήθελα να προχωρήσουμε, αλλά η Γκαλίνα με ικέτευσε: «Σάσα, σε παρακαλώ, ας μείνουμε εδώ γι' απόψε. Είναι τόσο ωραία! Τα σκιουράκια φωνάζουν το ένα στο άλλο. Ακούς τα πουλιά που είναι ζωντανά και κελαηδούνε; Τα σπουργίτια ούτε που μας φοβούνται. Κοίταξε, δεν υπάρχει τίποτε μπροστά μας, μόνο στέππες και στέππες. Ενώ εδώ είναι τόσο μαλακά για να κοιμηθούμε και...»

Η Γκαλίνα δεν τελείωσε την κουβέντα της. Έριξε το βλέμμα της προς το μέρος της βουνοπλαγιάς. Κι εγώ λυπόμουν να αφήσω τη μικρή αυτή πράσινη νησίδα και γι' αυτό συμφώνησα.

«Μόνο να μαζέψουμε μερικές ρίζες για το δρόμο, ώστε μόλις σηκωθούμε το πρωί, να μπορέσουμε να ξεκινήσουμε αμέσως χωρίς καθυστέρηση».

«Κοίτα!» είπε χαρούμενη η Γκαλίνα. «Κοίτα, ένα πουλί πέταξε μέσα στους βράχους!».

«Και τί μ' αυτό; Ακόμη και να το πιάσουμε, δεν μπορούμε να το φάμε».

«Ουφ!» κούνησε το χέρι της κι έτρεξε γρήγορα, κι εγώ ξοπίσω της. Δεν βρήκαμε πουλιά, αλλά αυγά — και με τί ευκολία. «Κοίτα», είπε η Γκαλίνα και μούβαλε στο χέρι ένα γκριζο διάστικτο αυγό. Το κοίταξα στον ήλιο: Ήταν φρέσκο.

«Φάτο».

«Όχι», είπε η Γκαλίνα, «αργότερα. Ας τα μαζέψουμε. Έχει πάρα πολλά εδώ, και εκεί έχει κι άλλη φωλιά».

Κοίταξα πάλι το αυγό στον ήλιο: Ήταν γόνιμο και γι' αυτό το έβαλα πίσω στη θέση του. Ποτέ κανείς δεν είχε πειράξει τα πουλιά και σίγουρα δεν είχαν καταλάβει ότι κάποιος τα λήστευε. Γρήγορα και εύκολα μαζέψαμε κάμποσα αυγά. Η Γκαλίνα κρατούσε την άκρη του φορέματός της κι εγώ τα έβαζα μέσα.

«Τί καλά να μπορούσαμε να τα τηγανίσουμε!»

«Να δούμε τί άλλο θα σκεφτής!» είπε η Γκαλίνα σαν να την είχα προσβάλει. «Μήπως θάθελες νά τρωγες σε τραπέζι και να έχης και την μαμά να σου δίνη ένα κομμάτι ψωμί να φας με τ' αυγά;»

Ένοιωσα ένα σφίξιμο στο στήθος και δεν κατάλαβα γιατί πειράχτηκε. Η Γκαλίνα κάθησε στο έδαφος και άνοιξε προσεκτικά το φουστάνι της.

«Φοβάμαι ότι θα τα σπάσω», είπε. «Ας φάμε».

Κάθησα δίπλα της και αρχίσαμε να σπάζουμε τα αυγά, να τα αλατίζουμε και να τα τρώμε. Αφού τα φάγαμε και αφήσαμε ένα σωρό από τσόφλια, πήγαμε στους θάμνους να ψάξουμε για βατόμουρα. Αφού χορτάσαμε και με τους μαύρους γλυκόξυνους καρπούς, φάγαμε τις ρίζες που είχαν απομείνει. Είχαμε καιρό να φάμε τόσο ωραία και χορταστικά. Ο ήλιος ήταν ήδη κάπου πίσω από το βουνό. Τα σκιουράκια είχαν σωπάσει και τα πουλιά επίσης. Καθήσαμε κάτω κουρασμένες και χορτάτες, χωρίς να έχουμε καμιά διάθεση να ψάξουμε για ρίζες για την επομένη. Μολονότι οι νύχτες ήταν ζεστές, προς το ξημέρωμα έκανε πάντα ψύχρα και έτσι ξαπλώσαμε η μία κοντά στην άλλη και κοιμηθήκαμε. Είχαμε έναν μακρύ και γαλήνιο ύπνο και, όταν ξυπνήσαμε, ο ήλιος ήταν ήδη ψηλά και έκαιγε. Τί να κάναμε; Να μέναμε εκεί μέχρι την επομένη ή να συνεχίζαμε; Η πικρή πείρα μας είχε διδάξει πόσο φοβερό είναι το να μην έχης νερό. Βέβαια υπήρχαν βατόμουρα εδώ, αλλά με τη ζέστη θέλεις και να πιης. Επίσης η πορεία στο άγνωστο μας προκαλούσε φόβο, αλλά ίσως τότε να βρίσκαμε κάτι στον δρόμο. Δεν υπήρχε πολύ

περιθώριο για να σκεφτώμαστε. Ο ήλιος ανέβαινε ψηλότερα και έκαιγε και γι' αυτό έπρεπε να αποφασίσουμε.

«Έλα Γκαλίνα να μαζέψουμε μερικά ακόμη βατόμουρα και μετά να συνεχίσουμε το δρόμο μας». Η Γκαλίνα έπεσε σε σιωπή και άρχισε να μαζεύη. Εγώ έκοψα ένα μεγάλο φύλλο από γαϊδουράγκαθο, έχυσα μέσα σ' αυτό το αλάτι από την τσέπη μου, το δίπλωσα προσεκτικά και το έδεσα με χόρτο. Μετά άρχισα να μαζεύω βατόμουρα που τα έβαζα στην τσέπη μου. Ήθελα να μαζέψω όσο πιο πολλά μπορούσα, αλλά ο ήλιος έκαιγε και είπα: «Αρκετά Γκαλίνα! Να πηγαίνουμε!» Έβαλε τα βατόμουρά της στην τσέπη μου. Έβαλα το αλάτι πάνω σ' αυτά, κάναμε τον σταυρό μας και ξεκινήσαμε ήσυχα με γενική κατεύθυνση την ανατολή του ηλίου.

Στο δρόμο βρήκαμε κι άλλες γλυκόριζες και χαρήκαμε. Η Γκαλίνα τις μάζεψε για να τις πάρουμε μαζί μας. Περπατήσαμε πολύ. Η μικρή μας νησίδα είχε ήδη χαθή και μπροστά μας απλωνόταν ατέλειωτη η στέππα.

«Ας ξεκουραστούμε λίγο», είπε η Γκαλίνα.

Κοιτάξαμε τριγύρω: Δεν υπήρχε τρόπος να κρυφτούμε από τον ήλιο. Καθήσαμε εκεί ακριβώς που στεκόμασταν και αρχίσαμε να τρώμε τα βατόμουρα, που με το αλάτι είχαν μετατραπή σε μια μαύρη ζεστή μάζα. Θέλαμε να φάμε, θέλαμε να πιούμε, θέλαμε να δροσίση ο καιρός. Όμως ο ήλιος έκαιγε πολύ. Σηκωθήκαμε πάλι και συνεχίσαμε την πορεία. Πέταξα τα βατόμουρα απ' την τσέπη μου, γιατί είχαν ανακατευτή με το αλάτι και δεν μπορούσαμε να τα φάμε. Η Γκαλίνα είχε αφήσει τις ρίζες εκεί που είχαμε καθήσει. Στο χέρι της είχε μείνει μόνο το κουτί με τα σπέρτα και τώρα ήθελε να το πετάξει κι αυτό, αλλά για κάποιο λόγο το πήρα και το έβαλα πάλι στη τσέπη μου.

«Και τί τα θέλεις τα σπέρτα;» είπε η Γκαλίνα. «Θα χαλάσουν έτσι κι αλλιώς μέσα στη μουσκεμένη τσέπη».

«Αλήθεια, τί τα θέλω;» σκέφθηκα. Όμως το να απλώσω το χέρι μου και να πετάξω το κουτί, μου ερχότανε δύσκολο. Συνεχίσαμε να περπατούμε ήσυχα και με πολύ έντονη την επιθυμία να ξεδιψάσουμε. Ο αέρας ήταν τόσο ζεστός, που μας δυσκόλευε την αναπνοή. Η ζεστή γη έκαιγε τα πόδια μας. Περπατούσα και προσευχόμουν: «Κύριε, ελέησέ μας! Σκέπασε τον ήλιο Σου με ένα μόνο σύννεφο και επίτρεπέ μας να ξεκουραστούμε! Μη μας αφήνης, Κύριε, μη μας αφήνης!» Δεν μπορούσαμε να περπατήσουμε, αλλά από την πολλή κούραση και αδυναμία σερνόμασταν μέσα στη στέππα. Χορτάρια και ξεροί βλαστοί ορθώνονταν μπροστά μας, σαν από σκοπού, πιάνοντάς μας απ' τα πόδια και σκαλώνοντας στα φουστάνια μας, για να μας συγκρατήσουν ή να μας εμποδίσουν.

Πέφταμε και σηκωνόμασταν πάλι και συνεχίζαμε να περπατούμε. Ούτε σπίτι, ούτε δένδρο, ούτε σκιά, ούτε κανένα ζωντανό πλάσμα φαινόταν πουθενά. Παντού τριγύρω ο καυτός ουρανός, ο ήλιος και η ατέλειωτη στέππα. Σκέφτηκα ότι θα αφανιζόμασταν, όχι από την πείνα, αλλά από την δίψα. Και ξαφνικά, μπροστά στα

μάτια μας — σαν να είχε ξεφυτρώσει μέσα από το έδαφος — είδαμε μια θημωνιά. Και εκεί πιο πίσω κυλούσε ένα αστραφτερό ποτάμι, θυμάμαι ότι σκέφθηκα γεμάτη αγαλλίασι: «Τώρα πια θα έχουμε κάμποσο νερό για καιρό». Στον δρόμο για το ποτάμι βρήκαμε ένα τηγάνι. Αυτό σήμαινε ότι κάποιος είχε περάσει από εδώ και το έχασε, ακριβώς όπως είχαμε χάσει κι εμείς το παγούρι. Το τηγάνι δεν ήταν και τόσο κατάλληλο γι' αυτή τη δουλειά, πάντως όμως ήταν καλύτερο απ' τα χέρια μας, στο να αντλήσουμε νερό. Ένωθα λύπη για το παγούρι που είχαμε χάσει.

Μολονότι ήπιαμε νερό και δροσιστήκαμε, νιώθαμε ωστόσο και να πεινάμε. Πλησιάζοντας μια θημωνιά, βρήκαμε ολόγυρα ποντικοφωλιές και κάτω από τον σωρό, τα άχυρα ήταν παραμερισμένα και ξεχωρισμένα, σαν να είχε κοιμηθή εκεί κάποιος. Πλησιάζοντας είδαμε ότι πράγματι κάποιος είχε κοιμηθή εκεί και τα είχε αφήσει τακτοποιημένα. Αρχίσαμε να λεηλατούμε τις ποντικοφωλιές μαζεύοντας τους σπόρους που είχαν αποθηκεύσει τα ποντίκια για τον χειμώνα. Μ' αυτούς κάναμε ένα κάσα (μπληγούρι από βρώμη ή κριθάρι), που ήταν το πιο νόστιμο κάσα που έχω φάει ποτέ.

Μετά το φαγητό ξαπλώσαμε κάτω από την θημωνιά. Τώρα ούτε ο ήλιος, ούτε η βροχή μπορούσαν να μας πειράξουν. Κάναμε μέρος για να ξαπλώσουμε και μας πήρε ο ύπνος. Όμως ένα ελαφρό αεράκι έφερε μια σπίθα από την υπαίθρια φωτιά μας στη θημωνιά κι ο αχυροσωρός πήρε φωτιά στο λεπτό. Ακριβώς εκείνη τη στιγμή άκουσα μια γυναικεία φωνή: «Παιδιά, ξυπνήστε!» Ξύπνησα και είδα ότι στην είσοδο του καταφυγίου μας στεκόταν μια γυναίκα. Είχε κάτι το ασυνήθιστο και μας χαιρετούσε με τα χέρια ανοικτά. Από τα δυο της χέρια το ένδυμά της έπεφτε μέχρι το έδαφος. Γύρισα ανάσκελα, έβαλα το χέρι μου πίσω από το κεφάλι μου και την κοίταζα. Η φωτιά κτυπούσε πάνω της όπως πάνω σ' έναν τοίχο. Δεν χόρταινα να την κοιτάζω. Οι φλόγες ξεπηδούσαν από πίσω της και οι κόκκινες γλώσσες της φωτιάς έγλειφαν τις άκρες του φορέματός της, όμως αυτό δεν έπιανε φωτιά. Έβλεπα πώς συγκρατούσε τις φλόγες κι έκανε ένα πέρασμα για μας μέσα από τον αχυροσωρό που καιγόταν.

Έβλεπα πως αν έκανε έστω και μισό βήμα πίσω, η φωτιά θα εισέβαλε μέσα και θα καιγόμασταν.

«Δόξα τω Θεώ! Όνειρο είναι!» σκέφθηκα και σταυροκοπήθηκα. Τότε η γυναίκα ήλθε πιο κοντά μου και είπε: «Παιδιά, να φοβάστε τη φωτιά και το νερό!» Μ' έπιασε από το χέρι και πετάχτηκα έξω.

Ο καπνός μ' έτσουζε στα μάτια. Έβηχα. Ήταν δύσκολο ν' αναπνεύσω. Άκουγα τα μαλλιά μου να τσουρουφλίζονται και αισθανόμουν τη φωτιά να γλύφει το πρόσωπό μου.

«Γκαλίνα!» φώναξα και, συνειδητοποιώντας επιτέλους ότι δεν πρόκειται για όνειρο, τράβηξα την αδελφή μου. Αισθανόμουν ότι η γυναίκα δεν μου κρατούσε

μόνο το χέρι, αλλά και στεκόταν πίσω μου κρατώντας μακριά τη φωτιά! «Γρήγορα, γρήγορα!» φώναξα της αδελφής μου και καθώς την τράβηξα έξω, ένωσα το χέρι της γυναίκας να ξεγλιστρή απ' το δικό μου... Έφευγε.

«Περίμενε!» φώναξα, χωρίς να κοιτάξω πίσω. «Περίμενε θείτσα!».

Έσφιξα το χέρι της μέσα στο δικό μου και κατάλαβα ότι δεν μπορούσα να το κρατήσω. Έσφιξα πιο δυνατά. Ήθελα να την κρατήσω, όμως αισθανόμουν το χέρι της να γλιστρή μέσα από το δικό μου. Όταν πια είχα τραβήξει την αδελφή μου έξω από τις φλόγες, ένωσα ότι ακριβώς εκείνη την στιγμή τα χέρια της άφησαν εντελώς το δικό μου. Έσφιγγα τον αέρα. Γύρισα και κοίταξα. Τα χέρια μου απόμειναν μετέωρα στο κενό και δεν υπήρχε κανένας. Δεν μπορούσα να το πιστέψω.

«Θείτσα! Θείτσα!» φώναξα, αλλά κανείς δεν μου απάντησε. Μόνο ο αέρας σφύριξε και σκόρπισε τη φωτιά και τον καπνό μέσα στη στέππα.

Για πόσο καιρό περπάτησα με τσουρουφλισμένο το κεφάλι, δεν θυμάμαι. Είναι τώρα σαράντα χρόνια από τότε που έγιναν όλα αυτά και ζω ακόμη. Ζω και πιστεύω ότι ο Θεός «κλυμπάει στον αέρα». ότι η Βασίλισσα των Ουρανών περπατάει πάνω στη γη. Πιστεύω ότι υπάρχει ένας άλλος ήλιος, τον οποίο δεν βλέπουμε, αλλά είναι αιώνιος!

Αυτός μας φωτίζει!

Αλεξάνδρα Κόρνιεβα

ΠΗΓΗ: “ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ” 198 o-tiron.blogspot.gr